

شب اوّل ماه (شب عید فطر)

از شب های بسیار مبارک است و در فضیلت و اهمیّت آن، همین بس که در بعضی از روایات آمده است، اهمیّت آن کمتر از شب قدر نیست، و در روایات توصیه به عبادت و احیای این شب شده است.(۱)

برای این شب چند عمل ذکر شده است:

اول: غسل است به هنگامی که آفتاب غروب کند.(۲)

دوم: این شب را به نماز و دعا و استغفار زنده نگه دارد و در مسجد بیتوته کند، یعنی شب را در آن جا سپری نماید و به عبادت مشغول باشد، همانگونه که امام علی بن الحسین(علیهم السلام) چنین می کرد.(۳)

سوم: امام صادق(علیه السلام) فرمود: پس از نماز مغرب و نماز عشا و نماز صبح و نماز عید، این ذکرها را بگوید:

اللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، لا إِلَهَ إِلَّا اللهُ، وَاللهُ أَكْبَرُ، اللهُ أَكْبَرُ، وَاللهُ الْحَمْدُ، اللهُ أَكْبَرُ

خدا بزرگتر است... نیست معبدی جز خدا و خدا بزرگتر است... و ستایش خاص خداست خدا
آکبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا، وَلَهُ الشُّكْرُ عَلَى مَا أَوْلَانَا.(۴)

بزرگتر است بر آنچه ما را راهنمائی فرمود و برای اوست سپاس بر آنچه به ما بخشد.

چهارم: طبق روایتی از امام صادق(علیه السلام) پس از خواندن نماز مغرب و نافله آن، دست ها را به سوی آسمان بلند کند و بگوید:

يَا ذَا الْمَنْ وَالْطَّوْلِ، يَا ذَا الْجُودِ، يَا مُصْطَفَىَ مُحَمَّدٌ وَنَاصِرَةٌ، صَلَّى عَلَى

ای صاحب نعمت و فضل ای صاحب جود و بخشش ای برگزیننده محمد و یاور او درود فرست بر مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَعْفِرُ لَى كُلَّ ذَنْبٍ أَحْصَيْتَهُ، وَهُوَ عِنْدَكَ فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ.

محمد و آل محمد و بیامرز از من هر گناهی را که شماره کرده ای و در کتابی روشن در پیش تو ثبت است.

آنگاه به سجده برود و صد مرتبه بگوید: أَتُوبُ إِلَى اللهِ سپس هر حاجتی که دارد از خداوند طلب کند که ان شاء الله برآورده خواهد شد.(۵)

پنجم: زیارت امام حسین(علیه السلام) در این شب فضیلت بسیار دارد (زیارت مخصوصه آن حضرت در شب عید فطر، در بخش زیارات – صفحه ۴۱۶ – گذشت).

ششم: ده رکعت نماز بخواند (که چگونگی آن در اعمال شب آخر ماه رمضان گذشت).

هفتم: این ذکر را که در شب جمعه نیز گفتنش مستحب است، ده بار بگوید:
يا دائم الفضل على البرية، يا باسط اليدين بالعطية، يا صاحب
ای کسی که فضل و بخشش بر خلق دائمی است و ای آن که دو دست احسانت به عطابخشی باز
است ای دارنده

المواهب السنّيّة، صلّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ خَيْرِ الْوَرَى سَجِيّةً، وَأَغْفِرْ لَنَا
بخشش‌های ارجمند درود فrst بر محمد و آلس که بهترین مردمند در سرشت و نهاد، و بیامرز ما را

يا ذالعلى في هذه العشيّة.(۶)

ای خدای بلندمرتبه در این شب.

هشتم: دو رکعت نماز معروف شب عید را بخواند؛ در رکعت اول بعد از سوره حمد، هزار مرتبه سوره قل هو الله و در رکعت دوم، پس از سوره حمد، یک مرتبه سوره قل هو الله را بخواند پس از سلام سر به سجده بگذارد و صد مرتبه بگوید: أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ أَنَّكَاه بگوید:

يا ذا المَنْ وَالْجُودِ، يا ذا الْمَنْ وَالْطَّوْلِ، يا مُصْنَطِفِي مُحَمَّدَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ

ای صاحب منت و جود ای صاحب نعمت و بخشش ای برگزیننده محمد صلی الله علیه وَآلِهِ، صلّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَأَفْعُلْ بَيْ كَذا وَ كَذا.

وَآلِهِ درود فrst بر محمد و آلس و بکن درباره من چنین و چنان.

بهای افعل بی کذا و کذا حاجات خود را ذکر کند.

در روایت است که امیر مؤمنان(علیه السلام) این نماز را به همین کیفیت که ذکر شد، انجام می داد و سر از سجده بر می داشت و می فرمود: «به حق آن خدایی که جانم به دست اوست، هر کس این نماز را بجا آورد، هر حاجتی که از خداوند طلب کند، به وی عنایت خواهد شد و گناهان زیادی را از او بیامرزد». (۷)

در روایت دیگری از امیر مؤمنان(علیه السلام) به جای خواندن هزار مرتبه سوره قل هو الله، صد

مرتبه آمده است؛ ولی در این روایت آمده است که این نماز را باید بعد از نماز مغرب و نافله آن بجا آورد.(۸) (هر دو نماز خوب است).

مرحوم «شیخ طوسی» و «سید بن طاووس»، این دعای نورانی را بعد از خواندن این نماز نقل کرده اند:

یاَللّٰهُ يَاَللّٰهُ يَاَللّٰهُ يَاَللّٰهُ يَاَللّٰهُ يَاَللّٰهُ يَاَللّٰهُ
ای خدا ای خدا ای بخشاینده ای خدا ای مهربان ای خدا ای پادشاه ای خدا ای
قُدُّوسٌ يَاَللّٰهُ، يَا سَلَامٌ يَاَللّٰهُ، يَا مُؤْمِنٌ يَاَللّٰهُ، يَا مُهَمَّمِنٌ يَاَللّٰهُ، يَا عَزِيزٌ يَا
منزه از هر عیب ای خدا ای سلامت بخش ای خدا ای ایمنی بخش ای خدا ای مراقب ای خدا ای
نیرومند ای

اللّٰهُ، يَا جَبَّارٌ يَاَللّٰهُ، يَا مُتَكَبِّرٌ يَاَللّٰهُ، يَا خَالِقٌ يَاَللّٰهُ، يَا بَارِئٌ يَاَللّٰهُ، يَا
خدا ای مقتدر ای خدا ای عظیم الشأن ای خدا ای آفریننده ای خدا ای موحد ای خدا ای
مُصَوَّرٌ يَاَللّٰهُ، يَا عَالَمٌ يَاَللّٰهُ، يَا عَظِيمٌ يَاَللّٰهُ، يَا عَلِيمٌ يَاَللّٰهُ، يَا كَرِيمٌ يَاَللّٰهُ،
صورت بخش ای دانا ای خدا ای بزرگ ای خدا ای آگاه ای خدا ای بزرگوار ای خدا
یا حَلِيمٌ يَاَللّٰهُ، يَا حَكِيمٌ يَاَللّٰهُ، يَا سَمِيعٌ يَاَللّٰهُ، يَا بَصِيرٌ يَاَللّٰهُ، يَا قَرِيبٌ يَا
ای بردار ای خدا ای فرزانه ای خدا ای شنوا ای خدا ای بینا ای خدا ای نزدیک ای
اللّٰهُ، يَا مُجِيبٌ يَاَللّٰهُ، يَا جَوَادٌ يَاَللّٰهُ، يَا مَاجِدٌ يَاَللّٰهُ، يَا مَلِيٌّ يَاَللّٰهُ، يَا
خدا ای اجابت کننده ای خدا ای بخشنده ای خدا ای با شوکت ای خدا ای توانگر مقتدر ای خدا ای
وَفِيٌّ يَاَللّٰهُ، يَا مَوْلَى يَاَللّٰهُ، يَا قاضی يَاَللّٰهُ، يَا سَرِيعٌ يَاَللّٰهُ، يَا شَدِيدٌ يَاَللّٰهُ، يَا
وفدار ای خدا ای سرور ای خدا ای داور ای خدا ای سریع ای خدا ای سخت گیر ای خدا
یا رَوْفٌ يَاَللّٰهُ، يَا رَقِيبٌ يَاَللّٰهُ، يَا مَجِيدٌ يَاَللّٰهُ، يَا حَفِيظٌ يَاَللّٰهُ، يَا مُحِيطٌ
ای مهربان ای خدا ای نگهبان ای خدا ای شوکتمند ای خدا ای نگهبان ای خدا ای احاطه کننده
یاَللّٰهُ، يَا سَيِّدَ السَّادَةِ يَاَللّٰهُ، يَا أَوَّلٌ يَاَللّٰهُ، يَا أَخِرٌ يَاَللّٰهُ، يَا ظَاهِرٌ يَاَللّٰهُ، يَا
ای خدا ای بزرگ بزرگان ای خدا ای آغاز ای خدا ای انجام ای خدا ای پیدا ای خدا ای
باطِنٌ يَاَللّٰهُ، يَا فَاطِرٌ يَاَللّٰهُ، يَا قَاهِرٌ يَاَللّٰهُ، يَا رَبَّاهُ يَاَللّٰهُ، يَا رَبَّاهُ يَاَللّٰهُ، يَا
نَّاپیدا ای خدا ای با فخر ای خدا ای چیره ای خدا ای پروردگار من ای خدا ای
رَبَّاهُ يَاَللّٰهُ، يَا وَدُودٌ يَاَللّٰهُ، يَا نُورٌ يَاَللّٰهُ، يَا رَافِعٌ يَاَللّٰهُ، يَا مَانِعٌ يَاَللّٰهُ، يَا
پروردگار من ای خدا ای پروردگار من ای خدا ای دوستدار ای خدا ای نور ای خدا ای رفعت ده ای
خدا ای بازدارنده ای خدا ای
دَافِعٌ يَاَللّٰهُ، يَا فَاتِحٌ يَاَللّٰهُ، يَا نَفَاعٌ يَاَللّٰهُ، يَا جَلِيلٌ يَاَللّٰهُ، يَا جَمِيلٌ يَاَللّٰهُ،

جلوگیرنده ای خدا ای گشاینده ای خدا ای بسیار نفع رسان ای خدا ای با جلالت ای خدا ای زیبا
ای خدا

یا شَهِيدٌ يا آللَّهُ، يا شَاهِدٌ يا آللَّهُ، يا مُغِيْثٌ يا آللَّهُ، يا حَبِيبٌ يا آللَّهُ، يا فاطِرٌ يا
ای گواه ای خدا ای شاهد ای خدا ای فریادرس ای خدا ای دوست ای خدا ای خالق ای
آللَّهُ، يا مُطَهَّرٌ يا آللَّهُ، يا مَلِكٌ يا آللَّهُ، يا مُقْتَدِرٌ يا آللَّهُ، يا قَابِضٌ يا آللَّهُ، يا
خدا ای پاک کننده ای خدا ای پادشاه ای خدا ای نیرومند ای خدا ای گیرنده ای خدا ای
باسِطُ يا آللَّهُ، يا مُحْيِي يا آللَّهُ، يا مُمِيتُ يا آللَّهُ، يا بَاعِثٌ يا آللَّهُ، يا وَارِثٌ يا
گسترنده ای خدا ای زنده کننده ای خدا ای میراننده ای خدا ای برانگیزنده ای خدا ای ارث برنده
ای

آللَّهُ، يا مُعْطِي يا آللَّهُ، يا مُفْضِلٌ يا آللَّهُ، يا مُتَعِمٌ يا آللَّهُ، يا حَقٌّ يا آللَّهُ، يا مُبِينٌ
خدا ای عطا کننده ای خدا ای فزوون بخش ای خدا ای نعمت بخش ای خدا ای برق ای خدا ای
آشکار کننده

یا آللَّهُ، يا طَيِّبٌ يا آللَّهُ، يا مُحْسِنٌ يا آللَّهُ، يا مُجْمِلٌ يا آللَّهُ، يا مُبْدِئٌ يا آللَّهُ، يا
ای خدا ای پاکیزه ای خدا ای نیکوکننده ای خدا ای زیبا پرور ای خدا ای آغازنده ای خدا
مُعیدُ يا آللَّهُ، يا بارِئٌ يا آللَّهُ، يا بَدِيعٌ يا آللَّهُ، يا هادِي يا آللَّهُ، يا كافِي يا آللَّهُ، يا
ای بازگرداننده ای خدا ای پدیدآرندۀ ای خدا ای نوآفرین ای خدا ای راهنمَا ای خدا ای کفایت
کننده ای خدا ای

شفابخش ای خدا ای والا مرتبه ای خدا ای بزرگ ای خدا ای بسیار مهربان ای خدا ای بسیار
بخشندۀ ای خدا

یا ذَالْطَّوْلِ يا آللَّهُ، يا مُتَعَالِ يا آللَّهُ، يا عَدْلٌ يا آللَّهُ، يا ذَالْمَعَارِجِ يا آللَّهُ، يا
ای صاحب نعمت ای خدا ای برتر ای خدا ای دادگر ای خدا ای دارای مراتب بلند ای خدا ای
صِدْقٌ يا آللَّهُ، يا دَيَانٌ يا آللَّهُ، يا باقِي يا آللَّهُ، يا واقِي يا آللَّهُ، يا ذَالْجَلَلِ يا
راستی محض ای خدا ای جزاده ای باقی ای خدا ای نگهدارنده ای خدا ای صاحب جلالت
ای

آللَّهُ، يا ذَالْأَكْرَامِ يا آللَّهُ، يا مَحْمُودٌ يا آللَّهُ، يا مَعْبُودٌ يا آللَّهُ، يا صَانِعٌ يا آللَّهُ،
خدا ای صاحب بزرگواری ای خدا ای پسندیده ای خدا ای معبد ای خدا ای سازنده ای خدا
یا مُعینٌ يا آللَّهُ، يا مُكَوّنٌ يا آللَّهُ، يا فَعَالٌ يا آللَّهُ، يا لَطِيفٌ يا آللَّهُ، يا جَلِيلٌ يا
ای یاور ای خدا ای بوجود آرنده ای خدا ای کننده هر کار ای خدا ای با لطف ای
آللَّهُ، يا غَفُورٌ يا آللَّهُ، يا شَكُورٌ يا آللَّهُ، يا نُورٌ يا آللَّهُ، يا قَدِيرٌ يا آللَّهُ، يا رَبَّاہُ يا

خدا ای آمرزنده ای خدا ای سپاس دارنده ای خدا ای نور ای خدا ای توانا ای خدا ای پروردگار ای
خدا

آللّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا آللّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا آللّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا آللّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا
ای پروردگار ای خدا، ای پروردگار ای خدا، ای پروردگار ای خدا، ای پروردگار ای خدا، ای پروردگار ای
آللّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا آللّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا آللّهُ، يَا رَبَّاهُ يَا آللّهُ، آسْئَلُكَ أَنْ
خدا، ای پروردگار ای خدا، ای پروردگار ای خدا، ای پروردگار ای خدا، ای پروردگار ای خدا از تو
خواهم که

تُصَلِّي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَمُنْ عَلَى بِرِضَاكَ، وَتَعْفُو عَنِ
درود فرستی بر محمد و آل محمد و به خشنودی خود بر من متن گذاری و به
بِحِلْمِكَ، وَتُوَسِّعَ عَلَى مِنْ رِزْقِكَ الْخَلَالِ الطَّيِّبِ، وَمِنْ حَيْثُ

بردباریت از من بگذری و فراخ گردانی بر من از روزی حلال و پاکیزه ات و از جایی که
آخْتَسِبُ وَمِنْ حَيْثُ لَا آخْتَسِبُ، فَإِنِّي عَبْدُكَ لَيْسَ لِي أَحَدٌ سِواكَ، وَلَا
گمان دارم و از جایی که گمان ندارم زیرا من بنده توام و کسی را جز تو ندارم و نه
أَحَدٌ أَسْئَلُهُ غَيْرُكَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ

هیچ کس است که از او درخواست کنم جز تو ای مهربانترین مهربانان، آنچه خدا خواهد نیرویی
نیست جز به خدای

الْعَظِيمِ

والای بزرگ

سپس به سجده می روی و می گویی:
يَا آللّهُ يَا آللّهُ، يَا رَبَّ يَا آللّهُ، يَا رَبَّ يَا

ای خدا ای خدا ای پروردگار من ای خدا، ای پروردگار من، ای
آللّهُ، يَا رَبَّ يَا آللّهُ، يَا آللّهُ، يَا رَبَّ يَا رَبَّ، يَا مُنْزِلَ الْبَرَكَاتِ،
خدا، ای پروردگار من ای خدا، ای خدا، ای پروردگار من، ای پروردگار من، ای پروردگار
من ای فرستنده برکات

بِكَ تُنْزَلُ كُلُّ حاجَةٍ، أَسْئَلُكَ بِكُلِّ اسْمٍ فِي مَخْزُونِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ،

هر حاجتی بدست تو فرود آید از تو خواهم به هر نامی که در خزینه غیب تو محفوظ است
وَالاَسْمَاءِ الْمَشْهُورَاتِ عِنْدَكَ، الْمَكْتُوبَةِ عَلَى سُرَادِقِ عَرْشِكَ، أَنْ

و نامهایی که پیش تو آشکار است آنها که بر سراپرده های عرشت نوشته شده که
تُصَلِّي عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَقْبِلَ مِنِّي شَهْرَ رَمَضَانَ، وَتَكْتُبَنِي

درود فرستی بر محمد و آل محمد و از من بپذیری ماه رمضان را و نامم را
مِنَ الْوَافِدِينَ إِلَى بَيْتِكَ الْحَرَامِ، وَتَصْفَحَ لِي عَنِ الدُّنْوَبِ الْعِظَامِ،

در زمرة رفتگان بسوی خانه محترمت (کعبه) بنویسی و از گناهان بزرگم چشم پوشی کنی
وَتَسْتَخْرِجَ يَا رَبَّ كُنُوزَكَ يَا رَحْمَنُ.^(۹)
و گنجهای خود را برایم بیرون آوری ای خدای بخشاینده.

نهم: چهارده رکعت نماز بخواند (هر دو رکعت به یک سلام) و در هر رکعتی، سوره حمد و آیه
الکرسی و سه مرتبه سوره قل هو الله را بخواند. در روایت است هر کس چنین کند، خداوند در
برابر هر رکعتی ثوابهای بسیار زیادی به او می دهد.^(۱۰)

دهم: مرحوم «شیخ طوسی» در «مصابح المتهجد» فرموده است: در پایان شب نیز غسل کن و تا
طلوع صبح در مصلایت (محل خواندن نماز) بنشین (و ذکر خدا بگو).^(۱۱)

۱. اقبال، صفحه ۲۷۴ و زادالمعاد، صفحه ۲۲۰.
۲. زادالمعاد، صفحه ۲۲۰ و کافی، جلد ۴، صفحه ۱۶۷، حدیث ۳.
۳. اقبال، صفحه ۲۷۴.
۴. مصابح المتهجد، صفحه ۶۴۸.
۵. اقبال، صفحه ۲۷۱.
۶. مصابح کفعمی، صفحه ۶۴۷.
۷. اقبال، صفحه ۲۷۲ و زادالمعاد، صفحه ۲۲۱.
۸. اقبال، صفحه ۲۷۲.
۹. مصابح المتهجد، صفحه ۶۴۹ و اقبال، صفحه ۲۷۲ و بحار الانوار، جلد ۸۸، صفحه ۱۲۰ (با اندکی تفاوت).
۱۰. بحار الانوار، جلد ۸۸، صفحه ۱۲۲.
۱۱. مصابح المتهجد، صفحه ۶۵۱.

فضیلت و اعمال روز عید فطر

روز عید فطر روز بسیار مهمی برای مسلمانان است؛ زیرا پس از یک ماه روزه و تهجد و عبادت،
برای گرفتن پاداش الهی آماده می شوند؛ لذا این روز، از سویی سبب شادی و سرور است، چراکه
هر مسلمانی از انجام وظیفه الهی خوشحال و مسرور است؛ ولی از سویی چون روز دریافت جوائز
الهی است، انسان در حالت خوف و دلهزه به سر می برد از این که نمی داند اعمال یک ماهه او تا
چه اندازه مورد قبول قرار گرفته است؟

امام باقر(علیه السلام) از رسول خدا(صلی الله علیه وآلہ) نقل کرده است که آن حضرت فرمود:

هنگامی که روز اول شوال فرا می‌رسد، منادی ندا می‌دهد: ای مؤمنان برای دریافت جوائز و پاداش‌های خود بستایید! آنگاه امام (علیه السلام) فرمود: جایزه‌های خداوند مانند جایزه‌های پادشاهان نیست (یعنی جایزه او بسیار بزرگ و معنوی و قبولی طاعات و رضوان الهی است). در پایان نیز تأکید فرمود: «روز اول شوال روز دریافت جایزه هاست!».^(۱) برای روز اول شوال اعمالی ذکر شده است:

اول: تکبیراتی است که در اعمال شب عید فطر ذکر شد، و بعد از نماز صبح و نماز عید فطر آن را بخواند.

دوم: پیش از نماز عید، زکات فطره را جدا سازد؛ اگر دسترسی به مستحق دارد بپردازد و الا کnar بگذارد، برای هر نفر یک صاع (حدود سه کیلو) از گندم یا مواد غذایی دیگر که در آن شهر غذای غالب مردم محسوب می‌شود.

زکات فطره واجب مؤکد است و شرط قبولی روزه ماه رمضان است، و خداوند نیز در قرآن آن را مقدم بر نماز (عید) شمرده است و می‌فرماید: «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى»؛ به یقین آن کس که زکات دهد و یاد پروردگارش را کند سپس نماز بخواند، رستگار است!^(۲). سوم: غسل کردن است و وقت آن به فرموده «شیخ طوسی» بعد از طلوع فجر است تا زمان بجا آوردن نماز عید.^(۳)

قبل از غسل این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِيمَانًا بِكَ، وَتَصْدِيقًا بِكِتَابِكَ، وَاتِّبَاعَ سُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ خُدَايَا بِخاطِرِ اِيمَانِهِ بِهِ تُو وَ تَصْدِيقِ كِتَابِ تُو وَ پِيرَوَى اِزْ روْشِ پِيغْمَبْرَتِ مُحَمَّدِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ آنگاه بسم الله بگوید و غسل کند. پس از پایان غسل بگوید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ كَفَارَةً لِذَنْبِهِ، وَطَهِّرْ دِينِي، اللَّهُمَّ اذْهِبْ عَنِّي الدَّنَسَ.^(۴)

خدایا قرارش ده کفاره گناهانم و دین و مذهبم را پاک گردان خدایا دور کن از من چرکی را. چهارم: به فرموده «شیخ طوسی» در این روز نیکوترین لباسش را بپوشد و خود را معطر سازد و با وقار و سکینه به سمت مصلای عید حرکت کند.^(۵)

پنجم: پیش از نماز عید، در ابتدای روز افطار کند،^(۶) و بهتر آن است که افطارش با خرما باشد.^(۷) «شیخ مفید» (رحمه الله) فرموده است: مستحب است مقدار کمی از تربت سید الشّہداء، امام حسین (علیه السلام) را تناول نماید که شفای هر دردی است.^(۸)

ششم: پس از طلوع آفتاب برای نماز عید حرکت کند (همان گونه که از رسول خدا(صلی الله علیه وآلہ) نقل شده است)(۱۰) و دعاها یی را که از طریق معصومین(علیهم السلام) وارد شده است، بخواند؛ از جمله آن که امام باقر(علیه السلام) فرمود: در عید فطر و عید قربان و جمعه وقتی که برای رفتن به نماز مهیا شدی، این دعا را بخوان:

اللَّهُمَّ مَنْ تَهْيَأَ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَوْ تَعَبَّأُ، أَوْ أَعْدَّ وَاسْتَعْدَ لِوِفَادَةِ إِلَى مَخْلُوقٍ،

خدایا هر که آماده شده در این روز یا مهیا و مستعد و مجهز گشته برای ورود به یکی از مخلوقات رجاءِ رُفْدِهِ وَتَوَافِلِهِ، وَفَوَاضِلِهِ وَعَطَاطِيَاهُ، فَإِنَّ إِلَيْكَ يَا سَيِّدِي

به امید جایزه و صله و بهره ها و عطاها ای افقای من

تَهْيَئَتِي وَتَعْبَيَتِي، وَإِعْدَادِي وَاسْتِعْدَادِي، رَجَاءِ رُفْدِكَ وَجَوَازِكَ،

تنها بسوی توست آمادگی و تهیه و استعداد و تجهیز من به امید جایزه وَتَوَافِلِكَ وَفَوَاضِلِكَ، وَفَضَائِلِكَ وَعَطَاطِيَاكَ، وَقَدْ غَدَوْتُ إِلَى عِيدِ مِنْ

و صله ها و بهره ها و بخششها و فضلها و عطاها تو و بامداد کردم در عیدی

اعیادِ امَّةِ نَبِيِّكَ، مُحَمَّدِ صَلَواتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ، وَلَمْ أَفِدْ إِلَيْكَ الْيَوْمَ

از عیدهای امت پیامبرت محمد که درودهای تو بر او و برآتش باد و البته ورود من نه به امید

بِعَمَلِ صَالِحٍ أَثْقُ بِهِ قَدَمْتُهُ، وَلَا تَوَجَّهْتُ بِمَخْلُوقٍ أَمْلَتُهُ، وَلَكِنْ أَتَيْتُكَ

کردار شایسته ای است که بدان اطمینان داشته و پیشکش آورده باشم و نه این که به مخلوقی رو کرده و آرزومندش باشم بلکه با حال خضوع به درگاه تو آمده

خاصِیَا، مَقِرَا بِذُنُوبِي، وَإِسَانَتِي إِلَى نَفْسِي، فَيَا عَظِيمُ يا عَظِيمُ يا عَظِيمُ،

و معترف به گناه و بدی خود بر نفس خویشتم پس ای خدای بزرگ

إِغْفِرْ لِيَ الْعَظِيمَ مِنْ ذُنُوبِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ الْعِظَامَ إِلَّا أَنْتَ، يَا لَا إِلَهَ

بِيَامِرْ بَزَرْگَ گناهانم را زیرا نیامرزد گناهان بزرگ را جز تو ای که معبدی

إِلَّا أَنْتَ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.(۱۱)

جز تو نیست ای مهربانترین مهربانان.

هفتم: نماز عید. خواندن نماز عید در زمان ما مستحب است و آن دو رکعت است؛ در رکعت اول

سوره حمد و سوره اعلی (یا هر سوره دیگری که مایل باشد) بخواند و بعد از آن پنج تکبیر بگوید

و بعد از هر تکبیر این قنوت را بخواند:

اللَّهُمَّ أَهْلَ الْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَاءِ، وَأَهْلَ الْجُودِ وَالْجَبَرُوتِ، وَأَهْلَ الْعَفْوِ

خدایا ای اهل بزرگی و عظمت و ای شایسته بخشش و قدرت و سلطنت و ای شایسته عفو

وَالرَّحْمَةِ، وَأَهْلَ التَّقْوَى وَالْمَغْفِرَةِ، أَسْأَلُكَ بِحَقِّ هَذَا الْيَوْمِ، الَّذِي جَعَلَتَهُ

و رحمت و ای شایسته تقوا و آمرزش از تو خواهم به حق این روزی که قرارش دادی

لِمُسْلِمِينَ عِيداً، وَلِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذُخْرَا [اوشرفا] وَمَزِيداً،
برای مسلمانان عید و برای محمد صلی الله علیه و آلہ ذخیرہ و شرف و فزونی مقام
آن تسلی علی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَأَنْ تُدْخِلَنِي فِي كُلِّ خَيْرٍ أَذْخَلْتَ
که درود فرستی بر محمد و آل محمد و درآوری مرا در هر خیری که درآورده
فیه مُحَمَّداً وَآلَ مُحَمَّداً، وَأَنْ تُخْرِجَنِي مِنْ كُلِّ سُوءٍ أَخْرَجْتَ مِنْهُ مُحَمَّداً
در آن خیر محمد و آل محمد را و برونم آری از هر بدی و شری که برون آورده از آن محمد
وَآلَ مُحَمَّد، صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ، أَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ مَا سَأَلْتَكَ
وَآلَ مُحَمَّد را که درودهای تو بر او و بر ایشان باد خدایا از تو خواهم بهترین چیزی را که
درخواست کردند

مِنْهُ عِبَادُكَ الصَّالِحُونَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِمَّا اسْتَعَاذَ مِنْهُ عِبَادُكَ الصَّالِحُونَ.

از تو بندگان شایسته ات و پناه برم به تو از آنچه پناه بردن از آن بندگان شایسته ات.

(درصورت عدم توانایی براین قنوت، هرگونه قنوت دیگری نیز می تواند بخواند) سپس تکبیر ششم را بگوید و به رکوع برود و بعد از رکوع و سجده، برخیزد و رکعت دوم را شروع کند؛ در رکعت دوم، بعد از سوره حمد، سوره والشمس یا سوره دیگری را بخواند؛ آنگاه چهار تکبیر بگوید و بعد از هر تکبیر همان قنوت را بخواند، سپس تکبیر پنجم را بگوید و به رکوع و سجود برود و نماز را تمام کند.^(۱۲) بعد از نماز، تسبیحات حضرت زهرا(علیها السلام) را بگوید^(۱۳) و آنگاه دعاهايی که نقل شده است را بخواند که يکی از آنها دعای چهل و ششم «صحیفه سجادیه» است. مستحب است نماز عید، زیر آسمان باشد^(۱۴) و بعد از نماز برای برادران دینی جهت قبولی اعمال دعا کند.

هشتم: دعای ندبه را بخواند، که در بخش دعاهاي معروف (صفحه ۱۸۹) آمده است مرحوم محدث قمی می گويد: به فرموده «سید بن طاووس»، پس از دعا به سجده برود و بگويد:
أَعُوذُ بِكَ مِنْ نَارِ حَرَّهَا لَا يُطْفَى، وَجَدِيدُهَا لَا يَبْلِى، وَعَطْشَانُهَا لَا يُرْوَى
پناه می برم به تو از آتشی که حرارت خاموش نشود و تازه اش کهنه نگردد و تشنه اش سیراب نشود

سپس گونه راست را بر محل سجده بگذارد و بگويد:

إِلَهِي لَا تُقْلِبْ وَجْهِي فِي النَّارِ بَعْدَ سُجُودِي، وَتَعْفِيرِي لَكَ بِغَيْرِ مَنْ مِنِّي عَلَيْكَ، بَلْ لَكَ الْمَنْ عَلَيَّ
خدایا بدمت آتش مسیار چهره ام را پس از سجده کردنم و بخاک مالیدنم آن را برای تو بدون این که منتی بر تو داشته باشم بلکه تو بر من منت داری

آنگاه گونه چپ را بگذارد و بگويد:

إِرْحَمْ مَنْ أَسَاءَ وَاقْتَرَفَ وَاسْتَكَانَ وَاعْتَرَفَ

رحم کن کسی را که بد کرده و به نافرمانی دست زده و بیچاره گشته و اعتراف بدانها دارد

سپس به حال سجده برگرد و بگوید:

إِنْ كُنْتُ بِئْسَ الْعَبْدُ، فَأَنْتَ نِعْمَ الرَّبُّ، عَظِيمُ الذَّنْبِ مِنِ

اگر من بدبنده ای هستم پس تو خوب پروردگاری هستی بزرگ است گناه

عَبْدِكَ، فَلْيَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِكَ يَا كَرِيمُ.

بنده ات پس باید گذشت تو نیز نیکو باشد ای خدای کریم

در پایان صد مرتبه بگوید:

الْعَفْوَ الْعَفْوَ.

گذشت خواهم گذشت خواهم.

١. کافی، جلد ٤، صفحه ١٦٨، حدیث ٣ .٢ .٣ . سوره اعلیٰ، آیه ١٤ و ١٥ . زاد المعاد، صفحه ٤ .٢٢٤ . مصباح المتهدج، صفحه ٦٥٣ .٥ . اقبال، صفحه ٢٧٩ .٦ . مصباح المتهدج، صفحه ٧ .٦٥٣ .٧ . اقبال، صفحه ٢٨٠ .٨ . همان مدرک، صفحه ٩ .٢٨١ .٩ . مسار الشیعه، صفحه ٣١ .١٠ . اقبال، صفحه ٢٨١ .١١ . همان مدرک، صفحه ٢٨٠ .١٢ . مصباح المتهدج، صفحه ١٣ .٦٥٤ . همان مدرک، صفحه ١٤ .٦٥٥ .١٤ . اقبال، صفحه ٢٨٥ .